

4	Снігурівська ЗОШ І-ІІІ ст.	-Бесіда «Ми – єдина і дружна родина. Ми – діти твої, Батьківщино» -Тренінг «Людська гідність і права людини в контексті Хартії вільної людини»
5	Білозірська ЗОШ І-ІІІ ст.	-Презентація для учнів школи банера Української хартії вільної людини за участю місцевого священика о.Олексія - виховний захід «Ми за мир»
6	Лопушненська ЗОШ І-ІІ ст	-Роздуми про цінності викладені в Хартії. -Тиждень Незалежності. -Конкурс читців поезії про Україну -Відео-екскурс«Соборна мати Україна одна для всіх, як оберіг» -Година історії «Конституція - путівник, від якого я ніколи не відмовлюся». -Акція «Чисте подвір'я» -Флешмоб «Голуб миру» -Лінійка «День Гідності і Свободи»
7	Чайчинецька ЗОШ І-ІІ ст.	- Відверта розмова «Що таке дружба?» - Свято «Вітаєм любих вчителів» - День самоврядування - Урок мужності «День гідності і свободи» - Флешмоб «Нас єднає Україна»

5. Висновки.

Отже, ми побачили, що Хартія обґрунтовує основні ціннісні орієнтири для розвитку українського суспільства та кожного громадянина.

Як сказав Блаженніший Любомир Гузар «Ми повинні зрозуміти, що таке свобода, усвідомити її важливість й почати шукати шляхи набуття свободи духу». Тільки через взаємодію Учня та Вчителя можна досягти успіху в цьому достойному пошуку.

Література:

- 1.Бех І.Д., Чорна К.І. (2014) Національна ідея в становленні громадянина- патріота України. Київ: Національна академія педагогічних наук України.
- 2.Бех І.Д. (2016).Духовність як орієнтир до виховної дії. Методист 2(50), 54-62.
- 3.Ініціативна група «Першого грудня». (2012).Українська Хартія вільної людини
- 4.Малько Н. (2015). Українська Хартія вільної людини» як орієнтир свободи та успіху. Буковинський вісник.
- 5.Назаренко Г.А. (2016). Використання сучасних виховних технологій у процесі ціннісного становлення учнівської молоді. Педагогіка і психологія 1(82), 37-45.
- 6.Шкільна І.М. (2016).Використання інноваційних форм та методів виховання моральної самосвідомості старших підлітків у позакласній діяльності. Теоретико- методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. (Кн.2), 20, 315-324.

Наталія Тутко
(Монастириськ, Україна)

БУТИ АКТИВНИМ ГРОМАДЯНИНОМ – ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

Ситуація, яка сьогодні склалася в Україні, вимагає прийняття кожним членом суспільства відповідальності за свою долю, за вибір певної системи ціннісних орієнтацій.

Фундаментальні цінності – свобода особистості, її самореалізація, повага до рідного краю, утвердження культури християнського життя – домінянти Української Хартії вільної людини, за якою треба працювати кожному українцеві, щоб жити у вільній країні, не падати під тягарем неправди та будувати успішну державу.

Основа успішного розвитку суспільства - особистості, світогляд яких базується на шануванні духовних і моральних цінностей свого краю.

Одним із десяти напрямків Української Хартії вільної людини є виховання активних, свідомих громадян, які не боятимуться відповідальності й візьмуть свою особисту долю, як і долю країни, у свої руки, стануть носіями нових цінностей і творцями нової історії.

Формування громадянської ідентичності є актуальним завданням для всіх учасників освітнього процесу. Заклад як осередок громадянської освіти має сприяти витоку демократичної, політичної культури, формуванню громадянської компетентності, усвідомленню та визнанню демократичних принципів життя та пріоритетів прав людини.

Завдання педагогів: прищепити молоді пріоритет загальнолюдських цінностей в духовному розвитку особистості на національному підґрунті, допомогти опанувати теоретичний матеріал знань і переконань в усіх галузях науки, мистецтва, релігії, усвідомлено обирати свої соціальні переконання.

Громадянську ідентичність школярів виявлено у таких видах діяльності:

- пізнавальній діяльності, пов'язаній з пошуком інформації про видатних людей країни, її історії;
- пошуковій діяльності: вивчення історії свого села, чи вулиці;
- навчальній діяльності;
- волонтерському русі;
- роботі органів учнівського самоврядування.

Розвитку активної громадянської позиції, популяризації Української Хартії вільної людини у закладах освіти сприяють просвітницькі заходи: години спілкування з елементами тренінгу, «круглі столи», виховні години конференції, перегляд відеороликів, інтерактивних заходів.

Значну роль у вихованні громадянина-патріота відіграє пошуково-краєзнавча діяльність школярів, орієнтація змісту виховання на місцевий матеріал. Адже відчуття дитини громадянином розпочинається із своєї малої Батьківщини, де б вона не знаходилася.

Громадянська компетентність формується на уроках з усіх предметів. Педагоги – предметними проводять значну роботу з виховання на уроках справжніх громадян, патріотів України, спроможних розбудувати державу.

Вихованню майбутніх лідерів і громадян, формуванню активної життєвої позиції молоді людини сприяє учнівське самоврядування, яке є школою демократії, школою громадянського становлення підростаючого покоління.

Проектна діяльність – один із засобів формування й актуалізації життєвого досвіду школярів, залучення до активної соціальної дії.

Бути активним громадянином - це спрямовувати свою працю, своє життя на користь Батьківщини. Це почуття любові до рідного краю, почуття поваги до її національних символів, культури, мови, традицій.

Відповідальні громадяни повинні брати участь у вирішенні загальних справ, чим можуть змінити життя навколо себе на краще.

Волонтерська діяльність сприяє встановленню соціальних зв'язків, патріотичної відповідальності, моральних і духовних якостей.

Виховання активних громадян, які люблять свою країну, можливе у тісній співпраці освітніх, позашкільних навчальних закладів, при співпраці з церквою, громадськими та молодіжними організаціями і при тісній взаємодії з батьками.

Формування національно свідомого громадянина, здатного забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі – вимога сьогодення.

Література:

- 1.Хартія вільної людини Ініціативна група «Першого грудня»
Режим доступу: www1-12.org.ua/ukrajinska-khartija-vilnojiljudyny.
2. І.Кучинська. Громадянське виховання та його значення у сучасному виховному процесі
Режим доступу: ib.pmg17.vn.ua/content/doc/shkilnuu_biblio/inf_zab_vuh_proz/2.doc
3. Громадянська освіта: методичний посібник для вчителя.К.: Етна, 2008.

М. Гладич
Ірина Шерстій
(с. Підволочиськ, Тернопільська область, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ ОБЛАСНОЇ ПРОГРАМИ УХВЛ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПІДВОЛОЧИСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

На виконання наказу управління освіти і науки облдержадміністрації від 08 листопада 2017 року № 319 «Щодо реалізації обласної програми впровадження Української Хартії вільної людини в навчальних закладах Тернопільської області» та з метою застосування фундаментальних (моральних і духовних) цінностей, впровадження ключових компетентностей в освіту, потрібних для особистої самореалізації, розвитку активної громадянської позиції, що здатні забезпечити життєвий успіх учнівської молоді у суспільстві знань, зміцнення ідеї української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму в дітей та молоді у закладах загальноосвітньої середньої освіти розроблені Заходи щодо реалізації обласної програми впровадження Української Хартії вільної людини на 2017-2020 роки, відповідно до яких складено та затверджено плани роботи на 2017-2018н.р та на 2018-2019 н.р. Сплановані заходи занесені до планів виховної роботи шкіл, планів роботи педагогів-організаторів, класних керівників.

Система роботи над впровадженням цінностей Української Хартії вільної людини в освітній процес включає проведення просвітницьких виховних заходів, тематичних уроків, виховна мета яких реалізується через проголошення цінностей УХВЛ, роботу над проектами, створення відеоматеріалів та презентацій, підготовку конспектів та сценаріїв, участь у конкурсах, конференціях, тренінгах з метою застосування фундаментальних (моральних і духовних) цінностей, впровадження ключових компетентностей в освіту, потрібних для особистої самореалізації, розвитку активної громадянської позиції, що здатні забезпечити життєвий успіх учнівської молоді у суспільстві знань, зміцнення ідеї української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму в дітей та молоді.

Впродовж II семестру 2017-2018 н.р. та 2018-2019 н.р. проведені просвітницькі заходи, що проходили під гаслом «Живемо з Українською Хартією Вільної людини»: тематична лінійка «Українська Хартія вільної людини: історія, постаті, цінності», тренінг «Як виховувати в собі риси лідера?», виховний захід «Бо все проходить, вічна лиш любов», загальношкільні виховні години «Блаженні милостиві» до 100-річчя організації «Товариство Червоного Хреста», лекторій для старшокласників «Ми мусимо навчитися чути себе українцями» (І.Франко), тренінг «Вільна людина. Незалежна людина», спільний захід із